

آیین‌نامه‌ی اموال فرهنگی تاریخی و هنری نهادهای عمومی و دولتی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۷ هیات وزیران

ماده ۱- اموال فرهنگی، تاریخی و هنری به اموالی گفته می‌شود که از نظر علمی، تاریخی، فرهنگی، باستان‌شناسی، دیرین‌شناسی و هنری حائز اهمیت بوده و بیش از یک صد سال از تاریخ ساخت آن گذشته و به یکی از انواع زیر تعلق داشته باشد:

الف - اموال فرهنگی تاریخی:

به اموالی گفته می‌شود که نشانگر تحول حیات و هویت فرهنگی تاریخی انسان یا وقوع وقایع تاریخی در ادوار یا دوره‌هایی خاص باشد و به نحوی از انحاء گوشه‌ای از حرکت تاریخی فرهنگی انسان را در مقیاس ملی یا منطقه‌ای یا بین‌المللی نشان دهد یا نشانگر ظهور، حیات و انقراض تمدن‌های تاریخی بوده و از محوطه‌های باستانی واقع در خشکی یا بستر دریاها، در اثر حفاری علمی یا علل دیگر کشف شود.

تبصره - آثار دیرین‌شناسی، شامل مجموعه‌ها و نمونه‌های نادر جانورشناسی، گیاه‌شناسی، معدن‌شناسی، انسان‌شناسی، بقایای نباتی و جانوری ما قبل تاریخ و ترکیبات نادر زمین‌شناسی در حکم اموال فرهنگی تاریخی محسوب می‌شود.

ب- اموال تاریخی:

این اموال نشانگر وقوع وقایع تاریخی، علوم و فنون، تاریخ نظامی و اجتماعی و همچنین زندگی رهبران و مشاهیر تاریخی، علمی، مذهبی، فرهنگی و هنری می‌باشد.

ج - اموال فرهنگی:

به اموال منقولی اطلاق می‌شود که نشانگر وجوه مختلف زندگی انسان در دوره متأخر تاریخی بوده و پژوهش در آنها موجب بازشناسی صورت تاریخی فرهنگی زندگی جوامع انسانی می‌شود. از قبیل آثار مردم‌نگاری، مردم‌شناسی، فرهنگ و هنر بومی، آرشیه‌های (بایگانی‌های) صدا و تصویر، تمبر و امثال آن.

د- اموال هنری:

به کلیه‌ی آثار هنری در رشته‌های مختلف هنرهای تجسمی اعم از هنرهای سنتی و بومی یا معاصر، ایرانی یا غیر ایرانی، گفته می‌شود که ساخته مشاهیر هنرمندان رشته‌های مختلف هنری بوده یا در تاریخ هنر، جزء آثار شاخص هنری محسوب می‌شوند یا نشانگر آغاز یا اوج سبک یا مکتب یا دوره هنری مشخص باشند.

ه- اموال مطالعاتی:

قطعه‌ای از یک اثر فرهنگی تاریخی یا هنری است که فاقد نقش کامل، خط و حیثیت مستقل فرهنگی بوده یا فاقد ارزش حفاظتی باشد و صرفاً از نظر تشخیص دوره تاریخی، جنس و ترکیب عناصر آن ارزش مطالعاتی داشته باشد.

و- اموال تقلبی یا جعلی!

۱- از آنجا که اشیاء بدل - تقلبی یا سوء نیت خاصی از روی شیء اصل ساخته شده و در صورت اعاده این اموال بدلی به متصرف قبلی، اموال مذکور مجدداً وارد بازار غیر قانونی معامله و قاچاق اموال فرهنگی خواهد شد و چون استرداد آنها به متصرف قبلی، امکان وقوع جرم مشابه را تشدید می‌کند، صدور حکم به ضبط آنها به نفع دولت، با توجه به

به اموالی گفته می‌شود که با سوء نیت از روی یک اثر فرهنگی تاریخی و هنری خاص تقلید یا با استفاده از نقوش، خطوط و اشکال فرهنگی تاریخی در دوره معاصر ساخته شده است.

تبصره ۱- تعیین تکلیف اموال مطالعاتی، تقلبی و جعلی از نظر امحاء نگهداری یا واگذاری بلاعوض و فروش اموال مطالعاتی بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲- آثار متعلق به مشاهیر فرهنگی تاریخی و هنری و همچنین آثار نشانگر رویدادهای مهم تاریخی معاصر و همچنین آن دسته از آثار فرهنگی و هنری معاصر که برابر دستورالعمل موضوع این آیین‌نامه درجه یک یا درجه دو تشخیص داده می‌شود، صرف نظر از قدمت آن، مشمول مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۲- مجموعه اموال فرهنگی تاریخی یا هنری به اموالی اطلاق می‌شود که علاوه بر ارزش فرهنگی تاریخی و هنری هر یک از آثار تشکیل دهنده آن، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و حیثیتی مضاعف بوجود آورد.

ماده ۳- کلیه اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی که در اختیار وزارتخانه‌ها و سازمانها و مؤسسات دولتی و عمومی غیر دولتی و دستگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی است، بر اساس فرم‌ها و دفاتر مندرج در این آیین‌نامه توسط دستگاه دارنده ثبت و یک نسخه از آنها به سازمان میراث فرهنگی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال خواهد شد. عدم انجام مفاد این ماده، موجب پیگرد قانونی خواهد بود.

تبصره ۱- اموال فرهنگی تاریخی حاصل از حفاری‌های علمی باستان‌شناسی حداکثر یک ماه بعد از فصل حفاری، به واحد اداری ذیربط تحویل و مفاد این آیین‌نامه در مورد آنها اعمال خواهد شد.

تبصره ۲- در مورد اموالی که به حکم مراجع ذیصلاح و تا صدور رای قطعی توقیف می‌شوند، بر اساس بند (۹) ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور و آیین‌نامه اجرایی آن اقدام خواهد شد.

تبصره ۳- اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیر دولتی و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این آیین‌نامه هستند.

تبصره ۴- تکالیف مقرر در این آیین‌نامه در مورد اموال موضوع تبصره ذیل ماده یک توسط سازمان حفاظت محیط زیست انجام شده و سازمان مذکور مسئولیت‌های قانونی مربوط را بر عهده دارد.

ماده ۴- دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه بر اساس دستورالعمل‌های صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور، نسبت به مرمت، حفاظت، پژوهش، معرفی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود اقدام خواهند کرد.

ماده ۵- سازمان میراث فرهنگی کشور مکلف است اقدامات اضطراری حفاظتی و مرمتی را تعیین و به دستگاه ذیربط ابلاغ و دستگاه اجرایی ذیربط مکلف است بر اساس نظرات سازمان اقدام نماید.

ماده ۶- حفاظت و حراست از اموال موضوع این آیین‌نامه، بر عهده دستگاه دارنده اموال و نگهداری حساب آنها بر عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

تبصره - در صورتی که اموال موضوع این آیین‌نامه بر عهده دلیل شرایط فیزیکی یا شیمیایی خود اثر و یا در جریان مرمت به دلایل فنی از بین برود، اموال یاد شده پس از تایید سازمان میراث فرهنگی کشور و با رعایت مقررات مربوطه از فهرست اموال دولتی خارج خواهد شد.

ماده ۷- طبقه‌بندی اموال فرهنگی تاریخی و هنری مشمول این آیین‌نامه (آثار درجه یک، درجه دو، درجه سه و مطالعاتی) مطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان میراث فرهنگی کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد. نتایج حاصله از اجرای طرح مذکور پس از تصویب سازمان میراث فرهنگی کشور لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره - کلیه اموال فرهنگی تاریخی و هنری از نظر اجرای مفاد این آیین‌نامه تا انجام طرح طبقه‌بندی ارزش فرهنگی تاریخی آنها، در حکم آثار درجه دو و برای اجرای مفاد ماده ۲۰ این آیین‌نامه در حکم آثار درجه سه محسوب می‌شوند.

ماده ۸- سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است دستورالعمل ساماندهی اطلاعاتی و اموال موضوع این آیین‌نامه را به منظور تولید و ثبت اطلاعات پژوهشی، حفاظتی، کالبدی، مرمتی و اموالی هر اثر در قالب شناسنامه عمومی و تخصصی، تدوین و به دستگاه‌های ذیربط جهت اجرا ابلاغ نماید.

ماده ۹- سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل مرمت اموال موضوع این آیین‌نامه را با توجه به طبقه‌بندی ارزش فرهنگی تاریخی، نوع، جنس، قدمت، نوع و میزان آسیب دیدگی اثر، تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

تبصره - مرمت اضطراری اموال موضوع این آیین‌نامه از سوی دستگاه دارنده، در اسرع وقت آغاز خواهد شد.

ماده ۱۰- سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل ساماندهی کالبدی اموال موضوع این آیین‌نامه را به منظور ایجاد شرایط علمی، فنی و امنیتی لازم برای بقای اثر در محل و نحوه نگهداری آن، تدوین، ابلاغ و بر اجرای آن نظارت می‌نماید.

ماده ۱۱- کلیه دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه موظفند پس از ابلاغ دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه نسبت به طبقه‌بندی ارزشی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال فرهنگی تاریخی و هنری تحت اختیار خود، با نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور اقدام نمایند.

ماده ۱۲- دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه موظفند در تنظیم بودجه سالانه خود اعتبار مورد نیاز برای نگهداری اموال موضوع این آیین‌نامه را متناسب با دستورالعمل‌های ابلاغی تعیین و به مراجع ذیربط اعلام نمایند. عدم پیش‌بینی و یا تخصیص اعتبار کافی وظایف دستگاه‌های مذکور نخواهد بود.

ماده ۱۳- مرمت اموال موضوع این آیین‌نامه بر عهده دستگاه دارنده آن خواهد بود. دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه مکلفند ساختار تشکیلاتی مناسب را جهت ایجاد آزمایشگاه یا کارگاه مرمت، حسب مورد پیش‌بینی و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور پیشنهاد نمایند.

ماده ۱۴- کلیه دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه نسبت به تاسیس موزه تخصصی در خصوص موضوع فعالیت خود اقدام

خواهند کرد. موزه‌های تخصصی تحت نظارت فنی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۵- امین اموال فرهنگی تاریخی و هنری که مطابق آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون محاسبات عمومی کشور منصوب خواهد شد، نباید غیر از وظیفه امین اموالی وظیفه دیگری را بر عهده داشته باشد و باید علاوه بر صلاحیت‌های اخلاقی و امانت‌داری، حداقل دارای مدرک کاردانی در رشته مرتبط نیز باشد. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور، شغل امین اموال و مزایای آن را تعریف و برای دستگاه‌های مشمول به تعداد مورد نیاز پست امین اموال منظور خواهد کرد.

ماده ۱۶- امین اموال فرهنگی تاریخی و هنری علاوه بر انجام وظایف مقرر در قانون محاسبات عمومی کشور، آیین‌نامه اموال دولتی و آیین‌نامه مربوط به شرایط و طرز انتخاب و حدود وظایف و مسئولیت‌های امین اموال وظایف زیر را بر عهده خواهد داشت :

الف- اجرای وظایف مقرر در طرح‌های ساماندهی کالبدی و اطلاعاتی و سایر دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه در مورد اموال فرهنگی تاریخی و هنری .

ب- تنظیم فرم‌های مربوط به وضعیت سلامت و وضعیت محل نگهداری اثر از نظر شرایط علمی، فنی و امنیت آن، موضوع دستورالعمل‌های این آیین‌نامه.

ج- انجام امور مقرر در دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه و همکاری با پژوهشگران و ایجاد شرایط لازم برای معرفی اثر.

د- مراقبت مستمر از آثار تحت ابوابجمعی و گزارش به موقع ناشی از شرایط فیزیکی اثر، شرایط فنی و امنیتی محل نگهداری آن.

تبصره - امین اموال در صورت عدم رعایت مفاد این بند و تعدی و تفریط، مسئول جبران خسارت وارد شده به اثر خواهد بود. تشخیص این امر و تعیین میزان خسارات وارد شده بر عهده مرجع ذیصلاح قضایی و با توجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۷- انتقال بلاعوض و امانی اموال موضوع این آیین‌نامه از یک وزارتخانه یا مؤسسه یا شرکت دولتی دیگر و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی با رعایت مواد مربوط از قانون محاسبات عمومی کشور و با رعایت شرایط ذیل انجام می‌شود :

الف- مفاد دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه در مورد اموال موضوع انتقال قبلاً انجام شده باشد.

ب- موافقت قبلی سازمان میراث فرهنگی کشور تحصیل شود.

ماده ۱۸- خرید اموال فرهنگی تاریخی و هنری از سوی دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه بر اساس مقررات عمومی ناظر به معاملات دستگاه خریدار انجام خواهد شد. ضرورت خرید و قیمت کارشناسی اثر توسط هیأتی متشکل از دو نفر کارشناس خبره با انتخاب دستگاه خریدار و یک نفر نماینده سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹- حمل و نقل اموال موضوع این آیین نامه از نظر شرایط حفاظتی و امنیتی تابع دستورالعملی خواهد بود که با توجه به ویژگی های اموال مورد نظر از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین و ابلاغ خواهد شد مسئولیت رعایت مفاد آن بر عهده دستگاه دارنده اثر خواهد بود.

ماده ۲۰- اموال فرهنگی تاریخی و هنری که می تواند تحت ابوابجمعی هر یک از امنای اموال فرهنگی تاریخی و هنری قرار گیرد، حداکثر ده هزار عدد اثر درجه ۳ می باشد. هر اثر درجه یک معادل دویست اثر درجه ۳ و هر اثر درجه دو معادل بیست عدد اثر درجه ۳ محسوب می شود.

ماده ۲۱- خروج موقت اموال فرهنگی تاریخی و هنری درجه یک مشمول این آیین نامه برای شرکت در نمایشگاه های خارج از کشور پس از تایید سازمان میراث فرهنگی کشور، به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره- خروج موقت اموال فرهنگی تاریخی و هنری درجه دو و سه با موافقت سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور از محل جابجایی پست های بین دستگاهی نسبت به ایجاد پست امین اموال فرهنگی تاریخی و بازرسی اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی اقدام نماید.

تبصره - استخدام نیروهای تخصصی کارشناسی ارشد و بالاتر در دستگاه اجرای دستورالعمل های موضوع این آیین نامه یا اشتغال در سمت های امین اموال و بازرسی اموال فرهنگی با تأیید کمیسیونی مرکب از نمایندگان دستگاه ذیربط، سازمان میراث فرهنگی کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور علاوه بر سقف پست های تخصصی مجاز می باشد.

ماده ۲۳- حذف اموال موضوع این آیین نامه از فهرست اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی با رعایت موارد ذیل بر عهده هیأتی متشکل از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان میراث فرهنگی کشور، دیوان محاسبات کشور و دستگاه دارنده ی آن می باشد:

۱- در کلیه موارد سرقت شده، فقدان و به طور کلی مواردی که از بین رفتن اموال بعلت وقوع تخلف اداری از جمله مفاد این آیین نامه یا جرایم عمومی صورت گرفته است، حذف اموال منوط به صدور حکم قضایی یا رأی دیوان محاسبات کشور و جبران خسارات وارد شده به دولت می باشد.

۲- در مواردی که امین اموال موضوع این آیین نامه بر اثر حوادث ناگهانی از قبیل سیل، زلزله، جنگ و حوادث مشابه آن از بین برود، با گواهی بالاترین مقام دستگاه اجرایی مبنی بر فقدان قصور و مسامحه از سوی مسئولان نگهداری اثر، موضوع در هیأت یاد شده مطرح خواهد شد.

هیأت مزبور با بررسی جوانب امر و با توجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور اقدامات انجام یافته از سوی دستگاه ذیربط و حکم صادر شده از مرجع قضایی یا اداری ذیصلاح، تصمیم می گیرد.

تبصره ۱- حذف اموال موضوع این آیین نامه از فهرست اموال دولتی پس از تأیید نماینده سازمان میسر خواهد شد.

تبصره ۲- در صورتی که هیأت در جریان رسیدگی به تخلف اداری یا وقوع جرایم عمومی برخورد نماید، موضوع را به مراجع ذیصلاح اداری و قضایی منعکس و تا صدور رأی نهایی پیگیری خواهد شد.

ماده ۲۴- سازمان میراث فرهنگی کشور مسئول نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه بوده و در موارد تخلف، مراتب به بالاترین مقام دستگاه اجرایی منعکس خواهد شد.